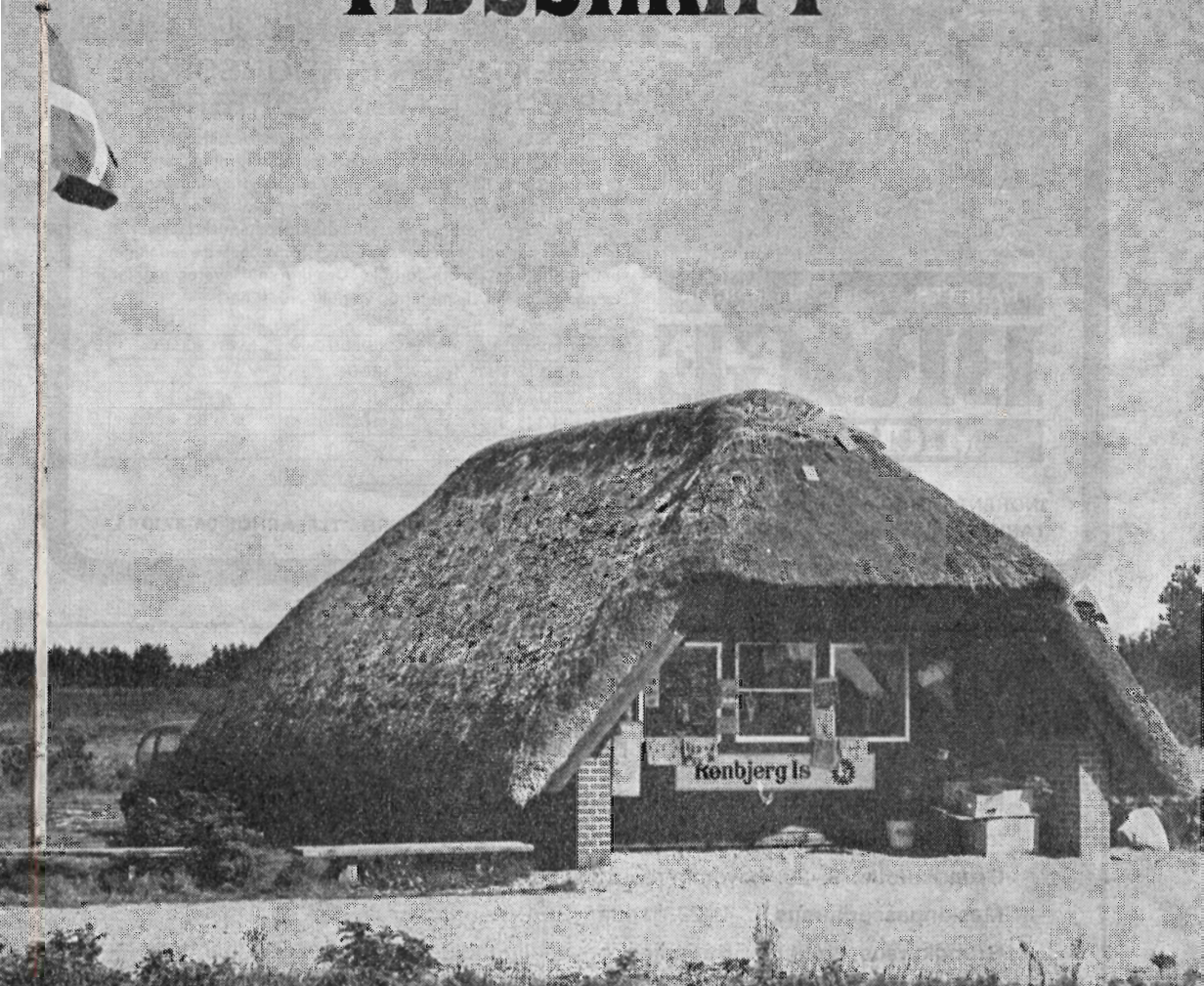

HEDESKABETS TIDSSKRIFT

Nr. 14

15. november 1970

Hedebrugets forsøg

Hedebrugets årsmøde

Fortegnelse over
jordbrugskalkværker
i Danmark 1970

Færøerne,
en uforglemmelig
oplevelse

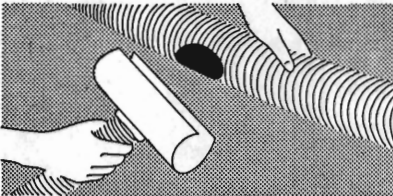
Dansk Plantage-
forsikringsforening

I få ord

91. årg.

DRÆN-RØR

EFFEKTIVE, FUNKTIONSSIKRE DRÆNRØR MED »VORTER«

TARKETT P.V.C.-rør er en revolutionerende nyskabelse og har allerede vundet stærk udbredelse. Drænrørene er fremstillet i slagfast, frostsikker hård P.V.C., og har 17 cm² vandtagningsareal på 1000 slidser, fordelt over 250 »vorter« pr. løbende m. Drænrørene er korrugeret og har derfor stor modstandskraft overfor tryk. Den fleksible konstruktion giver funktionssikre ledninger under de vanskeligste forhold. Drænrørene leveres i ruller. Længde pr. rulle, diameter og vægt er anført her:

HANDELS- OG INGENIØRFIRMA

BRAGE

MICHELSÉN

YDRE DIAMETER mm	LÆNGDE/RULLE m	VÆGT/RULLE kg
50 (2")	300	53
90 (3")	150	63
110 (4")	100	55
160 (6")	50	60
225 (9")	6	

INDHENT TILBUD.

TARKETT P.V.C.-RØR EN GROS . RUNDHØJALLE 135 . 8270 HØJBJERG . TLF. ÅRHUS 06-2710 44

TIL TRÆINDUSTRIELLE VIRKSOMHEDER i Viborg by og amt

Midtjysk Specialarbejderskole gennemfører for 1. gang kursus for ikke-faglærte, beskæftigede i træindustrien.

Grundkursus: 9.-28. november og 30. november-19. december 1970.

Maskinpasserkursus I: 4.-22. januar 1971.

Grundkursus omfatter: Betjening og vedligeholdelse af rundsav, båndsav, afretter, tykkelseshøvl og boremaskine. Desuden materialelære, tilridsning og tegningslæsning m.m.

Maskinpasserkursus I omfatter: Betjening og vedligeholdelse af kædestemer, tappemaskine, sinkemaskine og dyvelboremaskine. Desuden materialelære, tilridsning og tegningslæsning m. m.

Kurserne er åbne for alle, der har- eller søger beskæftigelse inden for træindustrien. **Kurserne er gratis. Tilskud under uddannelsen** samt **befordringsgodtgørelse** ydes efter reglerne om uddannelse af ikke-faglærte.

Tilmelding til: **Midtjysk Specialarbejderskole**, Sct. Mathiasgade 36¹, Viborg, tlf. (06) 62 42 44, og samtlige arbejdsformidlingskontorer i Viborg by og amt, der også gerne giver yderligere oplysninger.

HOMELITE

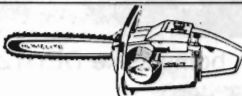

simpelthen saven- klar til at bide i selv det hårdeste træ

Der er bid i HOMELITE - verdens mest købte kædesav, fordi den er verdens bedste ... og billigste.

Med Homelite er det en let sag at klare hårdt træ og tungt arbejde. Den ligger godt i hånden og er let at håndtere i alle arbejdsstillinger - det betyder også, at Homelite går helt og effektivt i bund. I Homelite-70 programmet finder De også den sensationelle XL-MINI-nyhed, der gennem 3 års intenst forsøgsarbejde er blevet udviklet til en endnu mere kompakt og endnu lettere sav, der ligefrem udstråler fortøttet kraft.

HOMELITE - bid og effekt ... og mindre vægt

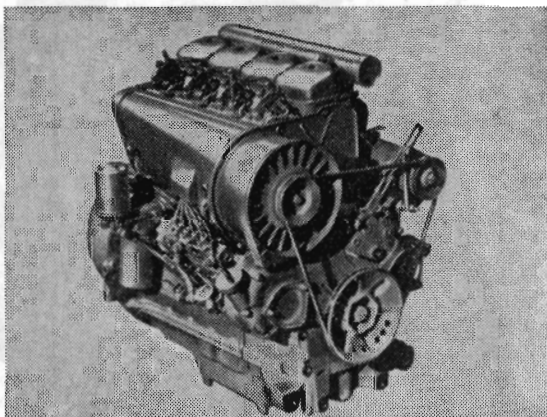
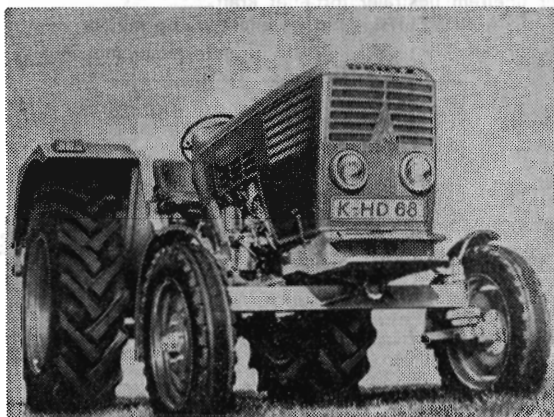
Alle priser incl. moms

	HOMELITE XL-12 1275.-
	Super XL-12 automatic 1645.-
	HOMELITE XL-mini 1895.-
	HOMELITE 122-E 1930.-
	HOMELITE 913-E 2260.-
	HOMELITE 2000-E 2985.-
	HOMELITE Busk-rydder 1744.-

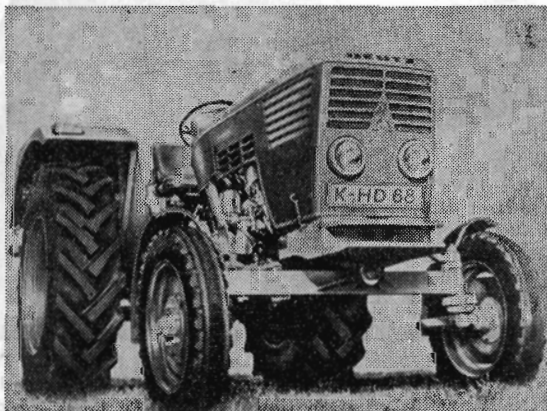
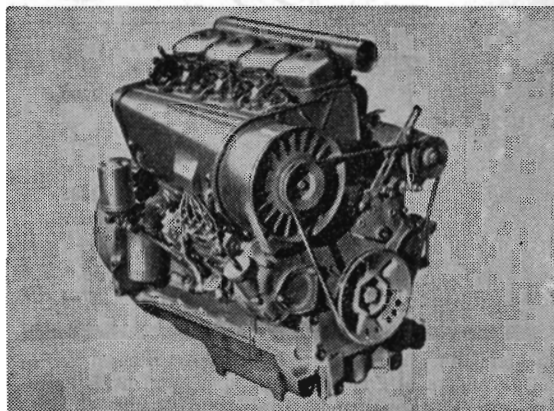
IMPORTØR:
Aarhus Motor
Compagni A/S
Sølystgården
8250 Egaa
Tlf. (06) 22 08 33

FORHANDLERE: **JYLLAND:** Arden: Shell Service v/ Th. Andersen, tlf. (08) 56 10 64. Bjerringbro: Nielsen & Petersen, Instrumentsliberiet, tlf. (06) 68 12 83. Brabrand: A. Due Andersen, Engdalsvej 97, tlf. (06) 26 08 27. Farre: Holger Knudsen, Skolegade, tlf. (05) 73 31 38. Frederikshavn: P. Conradsen, Tordenskjoldsgade 17, tlf. (08) 42 09 00. Frøstrup: Chr. P. Larsen, tlf. 0791-97. Hobro: Difa Isenkram, Hobro Værktøjsmagasin, tlf. (08) 52 05 66. Horsens: Lago Nørregaard Isenkram, Smedegade 24, tlf. (05) 62 53 62. Kolding, Nr. Bjært: Ingvar Madsen, tlf. (05) 56 51 66. Randers: Vorbecks Tømmerhandel A/S, Sdr. Boulevard, tlf. (06) 42 05 55. Ry: Jens Sørensen, Skanderborgvej 18, tlf. (06) 89 15 82. Silkeborg: Otto Klercke, Lillehøjvej 34, tlf. (06) 82 54 44. Skørping, Fræer: J. E. Møller, tlf. (08) 39 60 36. Skanderborg: Arnolds Motorservice, Vestergade 16, tlf. (06) 52 07 70. Sønderborg: Aksel Thomsen, Sundsmarksvej 52, tlf. 044-22271. Vejle: Vejle Værktøjsmagasin, Ibæk Strandvej, tlf. (05) 82 47 11. - H. D. Service, Horsensvej 2, tlf. (05) 82 66 25. Vinderup: Sevel Autoværksted v/Hylleberg & Nielsen, Sevel, tlf. (07) 44 80 20. Åbenrå: Andreas Petersen, Store Torv 2, tlf. (046) 2 32 21. Ålborg: V. Sørensen, Jyllandsgade 26, tlf. (08) 13 55 77. Ålestrup: Sv. E. Sørensen, Østerbølle, tlf. (08) 64 15 20. Århus: Århus Mørtel-Compagni A/S, Europaplads 2, tlf. (06) 12 20 11. SAMSØ: A/S Torebo Pillemark, tlf. (0651) 654. FYN: Odense: Fa. Kaj Petersen, Sct. Jørgensgade 12, tlf. (09) 12 79 72. - I. M. Nielsen, Rødegårdsvej 199, tlf. (09) 12 04 39. Ringe: N. E. Ringsted, Sølling Mølle, tlf. (09) 98 14 38. Svendborg: Hans Knudsen, Østre Havnevej, tlf. (09) 21 34 43. SJÆLLAND: Glostrup: Pil-Boats, Hovedgaden 36, tlf. (01) 96 14 24. Greve Strand: Thyge Petersen, Mosede Strandvej 4, tlf. (01) 90 12 03. Helsingø: John Rasmussen, Østergade 2-4, tlf. (03-295) 171. Hillerød: Fa. May & Larsen, Sdr. Banevej 27, tlf. (03) 26 48 11. Holbæk: Viberg Landbrugsmaskiner, Faugård, tlf. (03) 43 30 82. Hvidovre: B. L. Palby, Gl. Køgevej 486, tlf. (01) 78 00 85. Ishøj: Krone Byg, Industrivangen, tlf. (01) 73 12 53. København: P. Størup, Åboulevarden 55, tlf. (01) 35 84 10. Sorø: V. S. Eliassen, Holbækvej 4, tlf. (03) 63 22 40. Tåstrup: Tåstrup ny Tømmerhandel, Roskildevej 44, tlf. (01) 99 04 72. Vordingborg: Laurits Lund & Søn, Chr. Winthersvej 2, tlf. (03) 77 11 33.

DEUTZ er skabt for hinanden...

Man vælger den bomstærke DEUTZ traktor med den lydsvage, luftkølede DEUTZ dieselmotor

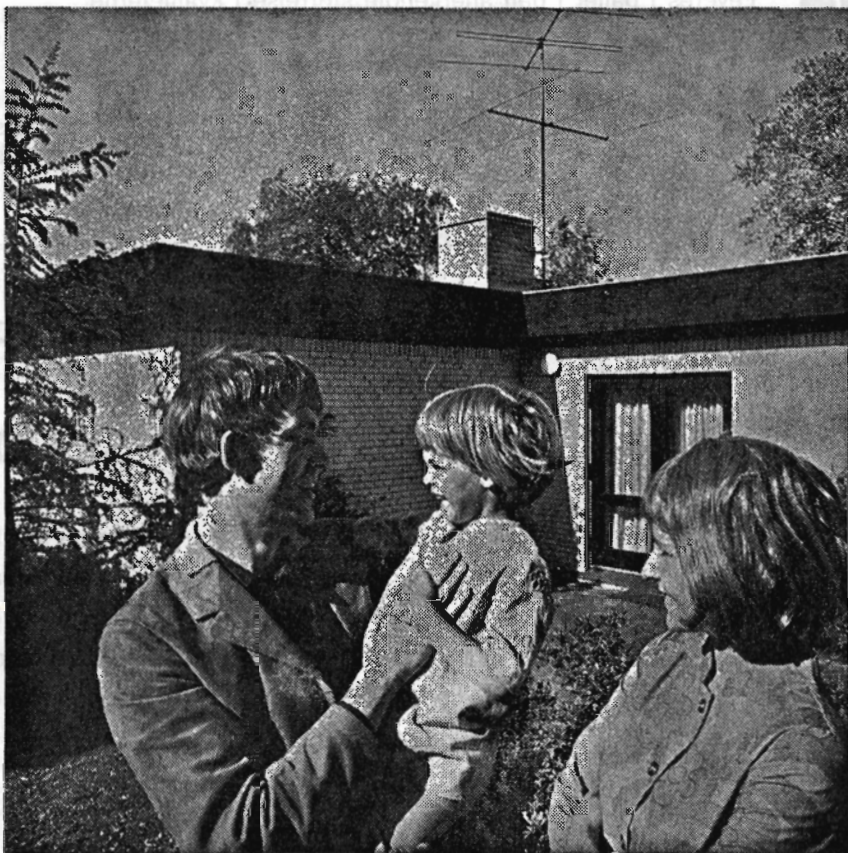
- fordi DEUTZ motorens kraftreserver gør DEUTZ traktorens tekniske fortrin 100% effektive

DEUTZ
- verdens største
fabrik for
luftkølede motorer

Hos DEUTZ er motorkraften nøje afstemt efter de tekniske krav. Model for model. Derfor udgør motor og traktor en helhed, der ikke er til at slå af marken.

DLAM
-over hele landet

Bedre bolig gennem Deres Sparekasse

Lånegaranti: De er sikret lån til en ny og bedre bolig, når De i Deres Sparekasse i mindst 3 år regelmæssigt har sparet til bolig.

Landsgaranti: De kan flytte, hvor hen De vil. Sparekasser over hele landet er omfattet af Boligplanen.

Rådgivning: De har Sparekassernes erfarne medarbejdere til Deres rådighed - specialister i boligøkonomi.

4% ekstra: De kan få 4% skattefri ekstra-rente af staten, når De benytter Sparekassernes Boligplan.

Sparekassernes Boligplan gælder for alle overalt i Danmark

SPAREKASSEN VIBORG

PINDSTRUP SPHAGNUM (tørvestrøelse)

Leveres i baller i den anerkendte størrelse i kvaliteterne

- FIN – MELLEMFIN – GROV – samt kvaliteten
- LØS, USORTERET

Desuden leveres kvaliteten

- FIN TØRVESTRØELSE (spagnum) i 430 liters poser og 200 liters poser

Forhandlere overalt i landet

PINDSTRUP MOSEBRUG A/S

8964 Pindstrup . Tlf. (06) 39 61 00

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon (06) 62 14 00
Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9–15
Lørdag lukket
Aftenspedition:
Torsdag kl. 16–18,30
Fredag kl. 18,30–20

Filialer:

Karup
Mammen
Løgstrup
Vestervang

Træplanter til
have, kirkegård, mark og skov
Plantegræs

Lomborgs Planteskole

Granhøj v. Ålborg
Tlf. 12 01 01 Tlf. 13 40 40

Stort farveillustreret
katalog
sendes gratis
på forlangende

Betonvarer og læ-dæk
Lecablokke og -mursten
Mørtel, sten og grus

A/S MARIUS ØDUM

Randers . Telf. (064) 2 04 00

Betonvarer efter
Ingeniørforeningens normer

når det drejer sig om

familie/service, lønkonto/service og de skattebegunstigede opsparingsformer – **så tag Privatbanken med på råd!** – De vil opdage, at en moderne bank som Privatbanken yder effektiv service langt ud over det, man i almindelighed opfatter som bankservice.

PRIVATBANKEN FOR VIBORG OG OMEGN

FILIAL AF PRIVATBANKEN I KJØBENHAVN A/S

Sct. Mathiasgade 15 . Telefon (06) 62 26 00

AFDELINGER I BJERRINGBRO, SKALS OG HALD EGE

FYENS LANDMANDSBANK ODENSE

Vestergade 33 – Telefon (09) 11 46 11

Åben 9.30–12.30 og 14–16, lørdag 9.30–12.30
Fredag til kl. 17. Udfører alle bankforretninger

engsko
kværnsten

STRØMMEN RANDERS TLF. (06) 42 99 99

Sparekassen

for

Svendborg og Omegn

Hedeselskabets

Tidsskrift

Nr. 14

15. november 1970

91. årg.

udgår 16 gange årligt til medlemmer. – Annoncer til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg, telf. (06) 62 61 11. Annoncepris 70 øre pr. mm. Medlemsbidraget er årligt mindst 10 kr. eller én gang for alle mindst 200 kr. Redaktør HAR. SKODSHØJ. Redaktionsudvalg: Afdellingschef, skovrider B. Steenstrup (formand), distriktsbestyrer J. Aisted, kontorchef B. Dalberg-Larsen og afdellingschef N. Venov. Trykt i Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.

Indhold: Hedebrugets forsøg. – Hedebrugets årsmøde. – Fortegnelse over Jordbrugskalkværker i Danmark 1970. – Fæøerne, en uforglemmelig oplevelse. – Dansk Plantageforsikringsforening. – I få ord.

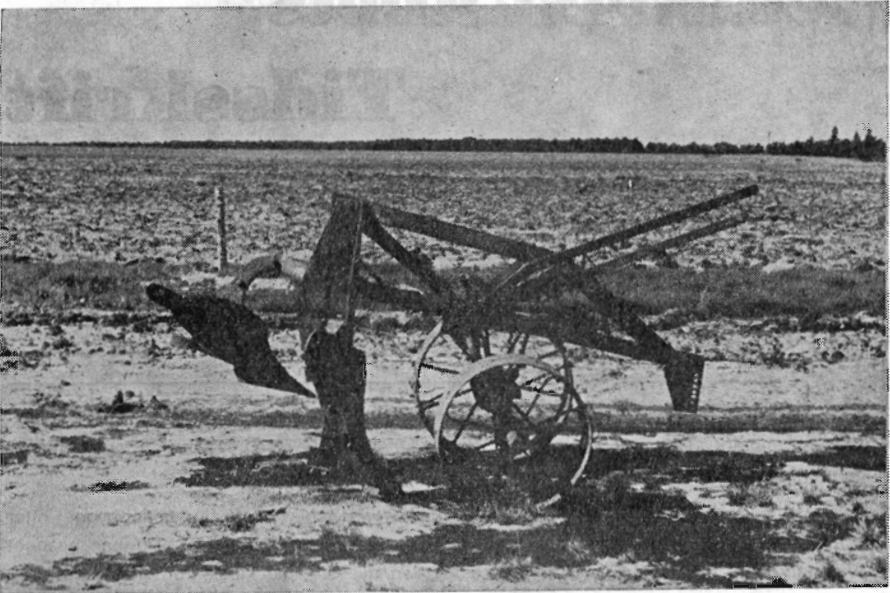
Forsiden: Kiosken ved indkørslen til Mindedalen på Kongenshus blev i fjor genopbygget efter en påsat brand havde lagt den gamle kiosk helt i aske. I sommeren 1970 har besøget i Mindeparken været stort og alle har passeret den nye smukke kiosk (fot.: has, sept. 70).

Hedebrugets forsøg

Selskabet Hedebruget, der stiftedes i 1906 med det formål gennem ydelse af tilskud at virke for hedernes opdyrkning til agerland, hvor forholdene egnede sig dertil, havde naturligt nok også det formål at udbrede kendskab til, på hvilken måde og ved hvilke midler opdyrkningsarbejdet bedst muligt kunne udføres. Man blev ret hurtigt klar over, at det var nødvendigt, at selskabet selv anstillede undersøgelser og forsøg, og allerede i 1910 påbegyndtes de første orienterende forsøg, hvor forskellige jordbearbejdningsmåder kombineret med forskellig kalkning og gødskning afprøvedes. Det var dog først efter, at man i 1918 havde nedsat et sagkyndigt forsøgsudvalg, og efter, at konsulent *B. Davidsen* i 1922 var blevet knyttet til selskabet, at der rigtig kom gang i arbejdet.

Siden da er der gennemført en lang række forsøg, der alle har taget sigte på at belyse problemer i forbindelse med kultivering af hede. Det har drejet sig om jordbehandling, anvendelse af kalk og mergel, gødningsmængder og -arter, mikronæringsstoffer, afgrødearter o. s. v., og forsøgene, der alle er gennemført hos dygtige hede-

Hedebrugets alplo.

brugere, er udført med aldrig svigtende omhu og akkuratesse. Dette forsøgsarbejde, som hedeboerne har kunnet se i marken, og hvis resultater hvert år er blevet forelagt på Hedebrugets møder, har været til uvurderlig nytte i det arbejde med omskabelsen af Jyllands lyngheder til landbrugsjord, der nu stort set er afsluttet. Der er i årenes løb udsendt beretninger om nogle af forsøgsserierne, men ganske naturligt har Hedebrugets ledelse, nu hvor selskabets virksomhed er ved at blive indstillet, ønsket at få foretaget en samlet bearbejdning af det kæmpemæssige forsøgsmateriale, der er indhøstet, og at få tilvejebragt en samlet oversigt over de resultater, der er opnået.

Dette arbejde har været overdraget til videnskabelig assistent, cand. agro. *J. Nemming*, Askov forsøgsstation, og resultatet af hans arbejde foreligger nu i form af en godt 300 sider stor beretning med titlen: Hedebrugets forsøg.

Materialet er opdelt i

- I. Jordbearbejdningsforsøg
- II. Jordbearbejdnings- og kalkforsøg
- III. Kalkforsøg
- IV. Gødningsforsøg og
- V. Diverse forsøg.

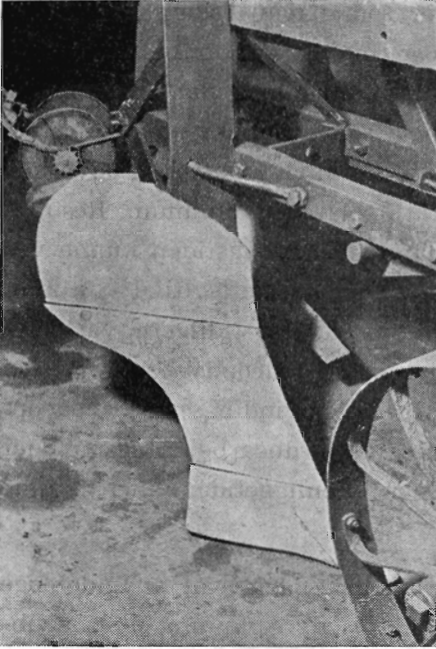
Jordbearbejdningsforsøgene, der som nævnt påbegyndtes allerede i 1910, tog sigte på at undersøge, om det var muligt at forcere opdyrkningsarbejdet ved at nedsætte »udluftningstiden«, d. v. s. den periode efter første pløjning af heden, som var påkrævet inden besåningen, for at den sure lyngskjold kunne blive udluftet og udvasket. De hidtidige erfaringer tydede på, at 3-4 år var minimum. Resultaterne af Hedebrugets forsøg var klare. Udluftningstiden kunne ved hensigtsmæssig jordbehandling uden risiko nedsættes til 1½ à 2 år, og det forhold, at der kunne høstes afgrøde 2 år tidligere, var selvsagt af afgørende økonomisk betydning for hedeopdyrkeren. At det mange år senere, bl. a. ved A/S Jydsk Landvindings store hedeopdyrkinger, ved indsats af mere effektive jordbearbejdningsmetoder erfarede, at »udluftningstiden« eller »henliggetiden« helt kunne undværes, er en anden sag.

Et andet formål i jordbearbejdningsforsøgene var at undersøge virkning af dyb jordbearbejdnings, d. v. s. dyb pløjning eller grubning. I tilslutning hertil afprøvedes også den pløjemetode, som var resultatet af professor Weis' og dr. Hasselbalchs studier. Mod forventning kunne der som helhed ikke påvises positive udslag.

I *kalkforsøgene* er der bl. a. lagt vægt på at sammenligne de forskellige kalkformer med mergel, og det ses, at virkningen stort set er ens, således at det alene må være prisen, der er afgørende.

Et af de vigtige spørgsmål, der skulle klares ved hedeopdyrkingen, var, om staldgødning var så nødvendig, som de ældre hedeopdyrkere mente. Hedebrugets forsøg viste, at kunstgødning i alle afgrøder gav et betydeligt merudbytte i forhold til staldgødning, og selv om der kunne påvises en lidt større eftervirkning efter staldgødningen end efter kunstgødningen, kunne dette ikke motivere anvendelse af staldgødning frem for kunstgødning.

Der er ingen tvivl om, at Hedebrugets forsøg med forskellige mikronæringsstoffer, især med kobber, har været af uvurderlig betydning for hedeopdyrkerne, selv om forsøgene egentlig ikke dokumenterede nogen større virkning af de forskellige mikronæringsstoffer. Den omstændighed, at hedeopdyrkernes egen organisation arbejdede så intenst med spørgsmålet, var med til at henlede opmærksomheden

Skærets udformning på Hasselbalchs plov.

på problemerne og til at sikre, at bl. a. kobbertilførselen indgik som et fast led i hedeopdyrkningen.

En og anden vil måske indvende, at det nu er uden interesse at udsende en beretning om forsøg, der er udført for at udforske de rette metoder til hedens opdyrkning, al den stund der nu ikke længere er hede at opdyrke. Hertil er blot at sige, at lige så lidt som det er uden interesse at udforske og studere fortidens hændelser og personer under påberåbelse af, at de pågældende mennesker er døde, lige så lidt bør det overses, at opdyrkningen af den jyske hede er en så skelsættende epoke i vort lands historie, at den nok er en omtale værd. Det kapitel i hedeopdyrknings historie, som ved assistent Nemnings dygtige mellemkomst nu er fremlagt, er af blivende værdi. Det ville have været meningsløst, hvis det store materiale, som konsulent Davidsen ved utrætteligt arbejde gennem en menneskealder her har tilvejebragt, skulle være gemt hen i et eller andet arkiv.

A. Krøigaard

Hedebrugets årsmøde

Der blev uddelt seks sølvbægre

Hedebruget forelagde på sit årsmøde og den dermed sammenfaldende generalforsamling på »Kongenshus« den 19. okt. den samlede beretning om *Hedebrugets Forsøg*, som konsulent A. Krøigaard anmelder andet steds her i bladet.

Denne beretning er fortællingen i tal og konkrete oplysninger, om 60 års forsøgsarbejde, i årevis gennemført med meget, meget beskedne pengemidler. Langsomt er der i dette arbejde hobet en viden op, og selv om der ikke før har foreligget en samlet fremstilling eller bearbejdelse af resultaterne, så har dog de regelmæssigt meddelte årlige, kortfattede omtaler været stærkt udnyttede i det almindelige opdykningsarbejde.

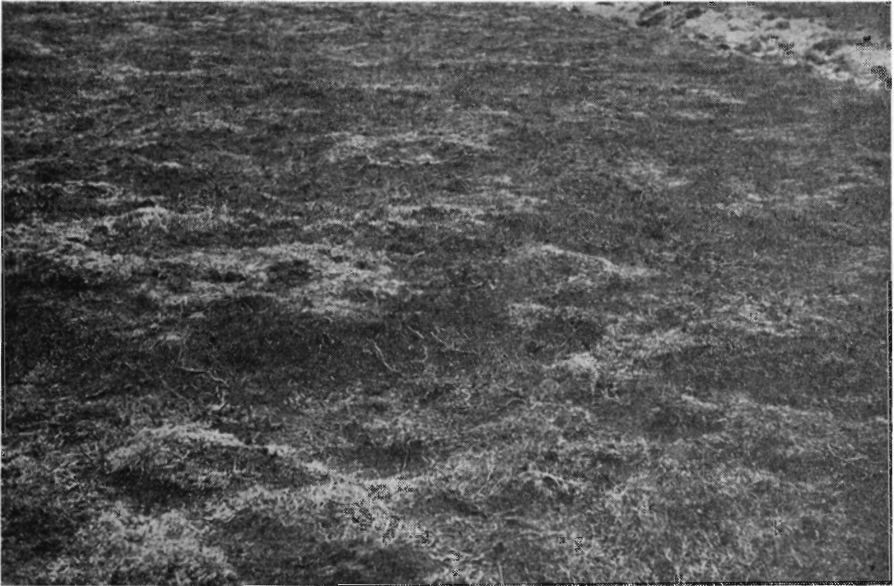
Fra 1910 har disse forsøg været gennemført hos forsøgsværter, der næsten aldrig har haft meget mere end arbejde og besvær af det, men samtidig vel også har følt, at de var med i en værdifuld indsats.

Selskabets æresmedlem, den 82-årige pens. dir. *N. Basse*, kunne erindre om, at han måske var den eneste, der kunne huske, at de første forsøg i 1910 blev igangsat i Frederiks sogn. Senere havde dir. Basse selv i en lang årrække været formand for forsøgsudvalget.

Det smukt udførte bogværk, trykt i Carlo Mortensens bogtrykkeri i Viborg, blev omdelt til godt 80 deltagere, og vil blive uddelt til de af Hedebrugets medlemmer, der ønsker det. Konsulent *Ole Neming*, der som assistent hos forsøgsudvalgets formand, forstander *Dam Kofoed*, Statens forsøgsstation i Askov har samarbejdet det store materiale og gjort det tilgængelig, afsluttede dagen med et foredrag, der formede sig som konklusioner af de vigtigste forsøg.

Fra alle sider blev der sagt tak for beretningen. Det skal nævnes, at i erkendelse af arbejdets videnskabelige værdi har Brygger *Carl Jacobsens Fond* givet 20.000 kr. som bidrag til offentliggørelsen.

Det egentlige årsmøde formede sig på vanlig måde. Formanden, folketingsmand *Jens Foged* mindede om, at Hedebrugets almindelige

Afbrændt hede klar til pløjning.

funktioner som bekendt er ophørt. Af egentligt arbejde har der været 4 forsøg tilbage, men de vil blive afsluttet i indeværende år. Han glædede sig over beretningens fuldførelse, den er et historisk dokument, som vil interessere ikke mindst de ældre hedeopdyrkere, som vil finde mangt og meget i den, som de vil nikke genkendende til. Når de blader bogen igennem vil de huske på, hvor meget konsulenten fra Hedebruget har betydet for dem, når han kom på sine besøg. Han kom ikke blot med sine nye erfaringer og sin viden, han kom som vennen, og som sådan vil mange, når de får beretningen i hånden sende tanker til Bent Davidsen.

Formanden nævnte, at mindestenen for Hedebrugets velgører, overretssagfører Zeuthen vil blive flyttet fra krydset ved Frederiks kirke til en af sognerådet udvalgt plads, men samtidig er der fra Kongenshus Mindepark givet tilsagn om, at hans navn vil få en plads på en sten i mindedalene.

Selskabets regnskab blev forelagt. Årets indtægter balancerede med 84.121 kr., hvoraf bidrag fra medlemmer og andre androg 4920 kr. Legatkapitalerne udgjorde tilsammen ca. 180.000 kr.

Hedeprofil ved Simmel.

Beretning og regnskab godkendtes. Alle valg var genvalg, men formanden meddelte, at bestyrelsen til næste år ville fremsætte forslag om at indskrænke antallet af bestyrelsesmedlemmer, der i øjeblikket er 14.

Der uddeltes derefter seks sølvbægre. Formanden *Jens Foged*, næstformanden *Anthon Clemmensen* og rentier *Stigsen* afgav beretninger om de hædredes indsats. Gang på gang blev disse beretninger afbrudt af hjerteligt bifald, et spontant udtryk for beundring af en dygtig indsats. Senere, da efterhånden alle de hædrede takkede, gentog bifaldet sig.

Sølvbægrene, der er Hedebrugets højeste anerkendelse tildeltes: Konsulent *Jens Jørgen Jacobsen*, Grindsted, og her blev det ud-

trykkelig understreget, at det blev givet for *vejledning* ved opdyrking og læplantning.

Signe og Christoffer Petersen, Østerby, Sdr. Omme, havde i 1927 begyndt på en ejendom på 77 tdr. ld., hvor der da kun var opdyrket 15 tdr. ld. Nu er alt opdyrket.

Hans Thyssen Schmidt i Arnum ved Løgumkloster, fik sølvbægeret for sit opdyrknings- og læplantningsarbejde. Et arbejde, der var begyndt medens en syg fader endnu ejede gården. I takketalen fremhævede han, der selv var ugift, at en stor del af æren tilkom hans broder og svigerinde — deres navne hørte også hjemme på bægeret, mente han.

Jens Holst og Marie, Højerslund (mellem Løgumkloster og Tønder) sad nu på en ejendom, der var skabt ved flid og foretagsomhed af tidligere hede, overalt præget af orden og omhu.

Agnes og Karl Thomsen, Bramskov i Råsted sogne, var begyndt med at erhverve 36½ ha nøgen hede, hvor de først kunne begynde at bygge på året efter. I de første år måtte andet arbejde passes ved siden af, men siden blev alt dyrket op. Det blev nævnt, at Karl Thomsen havde højt præmieret opdræt af Nordbagger.

Som den sidste fik *Viggo Fjordside*, Hover ved Ringkøbing, et bæger for 25 års virke som lokalforeningsformand.

Da Jens Foged tilsidst kunne slutte den begivenhedsrige sammenkomst, var tiden meget fremrykket.

H.S.

Hedebrugets medlemmer kan ved henvendelse til formanden, folketingsmand J. Foged, Hammerum, få tilsendt den foran omtalte bog »Hedebrugets forsøg«.

Fortegnelse over jordbrugskalkværker i Danmark 1970

Efter opfordring har Hedeselskabets mergelafdeling udarbejdet omstående fortegnelse over igangværende jordbrugskalkværker i Danmark.

De anførte tal for garanteret kalkindhold og pris pr. ton er opgivet af de pågældende firmaer som gældende for levering indtil videre. Alle priser er uden merværdiafgift.

I henhold til lov om handel med gødning og grundforbedringsmidler m. m. af 16. marts 1962 og bek. af 18. juni 1963 må der kun leveres følgende sorteringer jordbrugskalk.

- a. Pulveriseret jordbrugskalk.
- b. Findelt jordbrugskalk.
- c. Knust jordbrugskalk.
- d. Harpet jordbrugskalk.

Partikelstørrelsen i pulveriseret jordbrugskalk må højst være 1 mm, i findelt jordbrugskalk højst 5 mm, i knust jordbrugskalk højst 10 mm og i harpet jordbrugskalk højst 20 mm. Findelt, knust og harpet jordbrugskalk skal indeholde mindst 40 % partikler under 1 mm.

Ved salg af jordbrugskalk skal sælgeren skriftligt give køberen følgende oplysninger:

- a. Navnet på den solgte vare.
- b. Navn og adr. på producenten eller sælgeren.
- c. Indhold af kulsur kalk i pct. af den foreliggende vare.
- d. Vægten af det solgte kvantum.

Produktionsstedernes beliggenhed er vist på omstående kortskitse med numre svarende til løbenumrene i fortegnelsen.

Det danske Hedeselskab, mergelafdelingen, september 1970.

K. Sandahl Skov
/ S. P. Sørensen.

Lb. nr.	Navn og adresse	Produktionssted	Telefon nr.
Jylland			
3	Gug Kalk v/ Kjerstejn Sørensen, Givskud, 7300 Jelling	Gug	{ Givskud (05) 73 00 56 Sdr. Tranders (08) 31 41 46
6	Poulstrup Kalkleje, Svenstrup, v/Søren Pedersen, 7330 Brande	Poulstrup	Svenstrup (08) 38 11 23
8	Mjels Østergaard Kalkværk, Ellidshøj, v/K. L. Kristensen, 6800 Varde	Mjels	Ellidshøj (08) 38 42 33
9	Vestjyllands Mergelforsyning, Ringkøbing	Mjels	Ringkøbing (07) 32 05 61
23	» » » » »	Hillerslev	» »
10	Ellidshøj Kridt- og Kalkværk, v/H. J. Steffensen, Park Allé 7, 8000 Århus C.	Ellidshøj	Århus (06) 12 76 33
14	Hadsund Kalkværk, 9560 Hadsund	Stevn	Hadsund (08) 57 10 67
15	Kongerslev Kalkværk v/Lars Andersen, Rostrup, 9510 Arden	Kongerslev	Kongerslev (08) 11 27 11 - 1
16	Bælum Kalkværk v/Lars Andersen, Rostrup, 9510 Arden	Bælum	Bælum (08) 1145 11 - 180
19	Aggersund Kalkværk Dansk Landbrugs Grovvarereselskab	Aggersund	Løgstør (08) 67 16 99
20	Søren Pedersens Kalkleje	Batum	Aasted 07-51 nr. 99
21	Batum Kridtgrav v/J. P. Væver Jensen, 7870 Roslev	Batum	Aasted 07-51 nr. 47
24	Nordjydsk Kalkværk, 7500 Holstebro	Hillerslev	Hillerslev 07-91 nr. 111
25	Thisted Kalkværk v/Alfred Thomsen, Kjelstrupvej, 7700 Thisted	Kjelstrup	Thisted (07) 92 37 55
29	Frøsløvang Kridtgrav, 7900 Nykøbing M. by	Frøslø	Nykøb. (07) 72 14 88, lok. 20
34	Mergelgaardens Kalkleje A/S, Sall, 8450 Hammel	Sdr. Kongerslev	Kongerslev (08) 11 27 11 - 2
49	Brande Kalkværk v/Søren Pedersen	Brande (kalk fra Batum)	Brande (07) 18 05 77
Fyn			
37	Hesselager Kalkværk v/Ejvind Pedersen, Vormark, 5874 Hesselager	Hesselager	Hesselager (09) 25 12 49-25 14
36	L. M. Kiær, Holmstrup	Vormark	Holmstrup (09) 96 10 05
Sjælland m. v.			
38	Faxe Kalkbrud A/S	Fakse	Minerva 01-54 nr. 7500
43	Dansk Landbrugs Grovvarereselskab	Boesdal	Rødvig (01) 15 57 98
44	Kongsted Kalkværk v/Poul Jensen, Svennerup, 4683 Rønnede	Kongsted	Rønnede (03) 71 12 12
45	Fensmark Kalkværk, 4700 Næstved	Fensmark	Fensmark (03) 74 60 70
46	Nr. Ørslev Kalkværk v/Poul Henriksen	Nr. Ørslev	Nr. Ørslev (03) 86 80 32

GSKALK

Harpet		Knust		Findelt		Geologisk betegnelse
Kalk-indh. %	Pris kr.	Kalk-indh. %	Pris kr.	Kalk-indh. %	Pris kr.	
75	11,00	hus				Skrivekridt
72	10,50					»
75	10,00		75	13,50		»
75	12,00	hus	80	15,00		»
73	12,00	»	80	15,00		»
72	14,00		{ 88	20,50		»
			{ 75	14,00		»
73	12,00					»
73	12,00					»
73	8,50		{ 73	10,50		»
72	11,00		{ (netto en gros)			»
70	10,00					»
75	12,00			80	20,00	»
75	12,00	hus				»
70	9,00					Blegekridt
72	12,00					Skrivekridt
72	18,00					»
80	22,00					Bryozokalk
80	25,00					»
			{ 85	16,50		»
			{ (netto en gros)			»
			80	20,00		Skrivekridt
			80	20,00		»
			78	22,00		»

Færøerne

... en uforglemmelig oplevelse

Der er nu og da gennem de sidste 2 år i aviserne fremkommet små meddelelser om, at en rotary-klub har sendt planter af *Metasequoia* til Thorshavn som gave til den stedlige afdeling: »den første skov på Færøerne«, som det udtryktes. Det er derfor på sin plads indledningsvis at gøre opmærksom på, at jeg i 1968 besøgte tre plantageanlæg, hvor træerne havde en højde på 12 m.

Gennem de sidste 20 år har Hedeselskabets Centralplanteskole leveret planter til de af Det danske Hedeselskab ledede forsøgsplantninger på Færøerne. Herved er vi blevet orienteret om de specielle krav man må stille til plantematerialet: art, proveniens, kvalitet og størrelse.

Sommeren 1968 blev jeg af det færøske Plantagenævnet inviteret til Færøerne for blandt andet at besigtige plantningsforsøgene. At beretningen om turen først kommer nu, næsten 2 år efter, er beklageligt, men erindringen om turen er så klar, at det næppe ville have ændret noget, hvis den var skrevet umiddelbart efter hjemkomsten.

Hvad ved vi danskere i almindelighed om Færøerne? — En samling klippeøer midt mellem Norge og Island, beboet af færinger, som lever af fiskeri, får og hvalfangst. Der er næsten altid koldt og tåget, men fra filmen »Barbara« vides, at tågen kan lette og afsløre grønne klippesider og -plateauer. Der findes færøsk litteratur og færøsk folkedans. Endelig tager det 3 dage at sejle til Færøerne, og det er altid stormvejr, så man bliver søsyg.

Man har hørt, at grønlandsfarere taber hjertet til befolkning og natur og stadig ønsker at vende tilbage dertil. Det er gået mig på samme måde med Færøerne. Besøget blev for mig, udover det faglige, en række oplevelser, som jeg sjældent har været ude for, og som er vanskelige at beskrive. Alt var anderledes, end jeg havde forestillet mig det:

Sejlturen til Thorshavn med Frederik IX var en lystsejlad, ingen vind, forbi Norge, Shetlandsøerne i det fjerne, og 42 timer efter afrejsen ses de første konturer af det forjættede land. Først som silhouetter, senere efter solopgang som forrevne blyfarvede klippeformationer, der efterhånden bliver til enkeltøer dækket med grønne farver i alle nuancer, stadigt skiftende. — Thorshavn kommer til syne, solen skinner på husene og husene skinner igen med røde,

grønne, blå, gule og hvide farver, og med de grønne klippeflader som baggrund, var dette i sig selv et eventyr. At det skulle blive overskriften for resten af turen, havde jeg ingen anelse om på dette tidspunkt.

Ved kajen i Thorshavn var et mylder af mennesker og taxier! — Jeg skulle hentes af Landbrugskonsulent Hans Jacob Jacobsen, det eneste menneske, jeg kendte på Færøerne, men han syntes fraværende. Nedenfor landgangsbroen blev jeg tiltalt af en tætbygget, venligt udseende, piberygende mand: »Hr. Nyholm? Jeg er dommer Bjørk. Jacobsen kunne ikke komme, jeg håber jeg kan klare det«. Vi hankede op i kufferterne og gik i et mylder langs molen til hotellet. Hos den ualmindeligt gæstfri dommerfamilie startedes med morgenkaffe, og her oplevede jeg for første gang den behagelige fornemmelse af fred og ro, at der var tid nok på Færøerne, tid til at snakke og planlægge, en fornemmelse der holdt sig under hele opholdet på øerne. Her var en dansk familie, der levede som færinger og som følte sig knyttet til Færøerne. Flere gange nød jeg godt af familiens gæstfrihed.

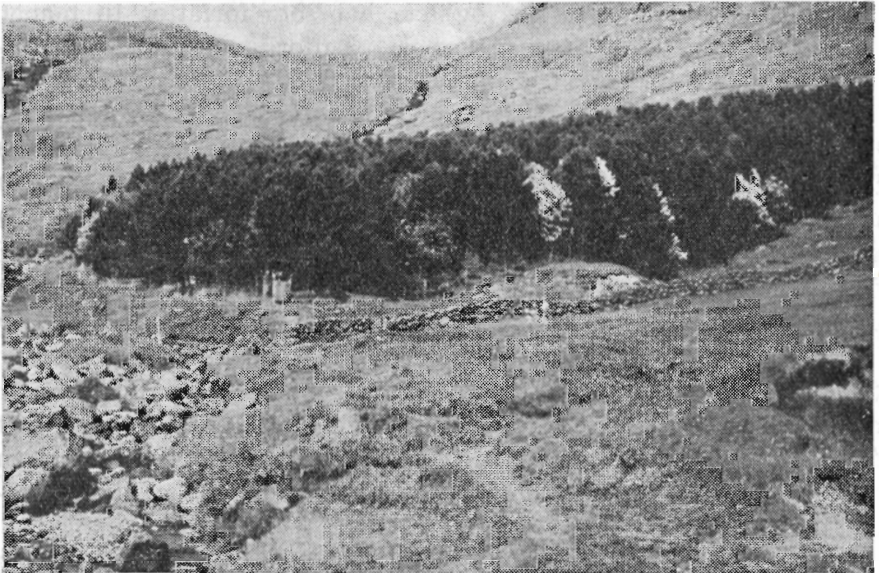
Næste indtryk af gæstfrihed mødte jeg hos den færøske familien Jacobsen (Hans Jacob Jacobsen er landbrugskonsulent og var på det tidspunkt medlem af plantagenævnet). Her lærte jeg gennem Jacobsens fremragende fortælleevne meget om Færøerne og færingerne. På sine mange rejser rundt til alle afkroge af øerne var Jacobsen kommet i kontakt med — såvidt jeg kunne se, når vi bevægede os rundt — alle mennesker, og han har som forfatter til mange dejlige bøger skildret færøske forhold på uforlignelig måde (forfatternavn: Hedin Bru).

Senere besøgte jeg familien Leivur Hansen i deres hyggelige hjem ensomt beliggende i klipperne udenfor Thorshavn. (Den ny landbrugskonsulent, Hanus Vardum er indtrådt i plantagenævnet i stedet for H. J. Jacobsen. Leivur Hansen er 1968 antaget til at udføre det praktiske arbejde som plantningsvejleder). Gennem denne familie oplevede jeg hvad det vil sige at dyrke den legendariske gæstfrihed i Sct. Olai-dagene. Under disse festligheder deltog jeg iøvrigt i en fest hos rigsombudsmanden, og her lærte jeg den færøske folkedans at kende: Forsangerens falcetstemme, den illustrerende rytme, dansens markering af sangens indhold — snart er man helt facineret, og man overgiver sig. Jeg er ved at tro, at oplevelsen af den færøske folkedans må skrives øverst på listen over eventyrets mange enkeltdele.

De 12 dage jeg tilbragte var præget af venlighed, gæstfrihed — og tidløshed: Hvad man ikke kan nå i dag, det kan klares i morgen.

Fåreklipping (Kvalvig).

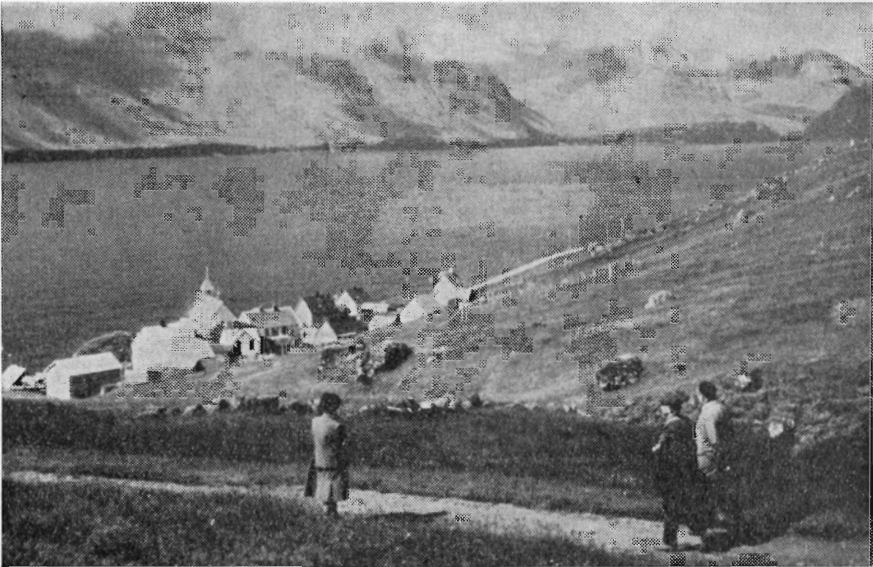
Selletræ plantage på Østerø.

Fra Kunø plantage (fra venstre: Leivur Hansen, dommer Bjørk, H. J. Jacobsen).

Fra gammel tid har færingerne været vænnet til at indrette sig efter vejret. Skulle man rejse fra den ene ø til den anden, blev man ofte tvunget til at tilbringe en eller flere dage i havnebyen indtil vejret tillod sejlads. Dette har åbenbart nedfældet sig i færingsens sind og givet ham en ro og balance, som er så velgørende for en besøgende, der kommer fra en mere forceret tilværelse. Når et skib i dag skal sejle, er det nok efter en fartplan, men såvidt jeg kunne se, blev den ikke overholdt strengt. Tre forvarslinger i form af gennemtrængende fløjt fra skibet, hørbart viden om, var nok til at advisere passagererne om afgang.

I denne verden af fred må man ikke glemme undtagelsen: taxivognen. Færøerne synes at være velforsynet med biler (vist 3000) og taxierne dominerede hver gang et passagerskib ankom til en havneby. Det er en oplevelse at køre med en taxachauffør. Han kører hurtigt og sikkert ad de ofte ujævne og farlige klippeveje, som ikke er markeret og garderet nævneværdigt. De yngre chauffører ynder at lade højttaleren gå for fuldt tryk, og båndene udskiftes jævnligt til de sidste beat-melodier — et passende akkompagnement til bilens humpen afsted over de ujævne veje. — Apropos veje, må det retfærdigvis nævnes, at der findes særdeles fine asfalterede veje, ofte førende igennem tunneler og stadigt afslørende nye og fantastiske udsigter over øerne.

På vej ned fra Kunø Plantage.

Hvad nåede jeg nu i de 12 dage?

Der blev tid til besigtigelse af plantagerne på *Strømø* (Thorshavn plantage, plantagen ved Hoydal, Kvalvig, Kirkebø og Marknagil) på *Østerø* (Selletræ og Solmunde) på *Suderø* (Vaag og Trangisvaag) og på *Kunø* (Kunø plantage). Jeg så anlæg i Thorshavn, haver og kirkegårde, og der blev tid til sightseeing til Skjælingfjall, Saksen (på *Strømø*) Lamhaug (på *Østerø*). Arnefjord, Nordtofte og Deble (på *Bordø*) og Skuvanes og Kvalbø (på *Suderø*).

Og hvad oplevede jeg?

En evighedsfornemmelse ved en natlig køretur over månebelyste fjelde, mens himlens, vandets og klippernes farver slørede af tågerne stadigt sig bevægende masser — sejlture tæt på og langs stejle klippesider dækket med græsvegetation i alle grønne nuancer, med skyformationer nu dækkende klippetoppene og så pludselig væk, givende lysvirkninger, som er ubeskrivelige. Lodrette søjleformede basaltklipper, lagdelte pyramidebjerge. Jeg oplevede markblomsterne, stauders og stenplanter intense farver. Jeg så klipning af får, gamle huse med græstørvtage, gamle trækirker, kulbrydning, og jeg oplevede spændingen, da der blev meldt grindehvalflok på vej mod Thorshavn. — Og som afslutning på besøget var Sct. Olaidagens festligheder, en folkefest varende fire dage (og nætter), hvor byen Thorshavn pludselig fik fordoblet sit indbyggerantal, en oplevelse som jeg kunne unde alle.

Udsigt fra Kunø plantage (Kalsø i baggrunden).

Det danske Hedeselskabs medvirken til egentlige skovbrugsmæssige plantningsforsøg på Færøerne må forudsættes velkendt, idet man siden 1902 har været impliceret i dette arbejde. Men før den tid har andre været virksomme, ganske vist mest indenfor havebruget.

I beskrivelsen af *F. Børgesen* fra 1908 (1) omtales Rostrups besøg på Færøerne 1867. Rostrup konstaterer at Færøerne er bare, kun en artsfattig vegetation af vildtvoksende lave buske: *Rosa mollis*, *Salix phylicifolia* (to-farvet pil), *Juniperus communis* (alm. enebær). I haverne, navnlig i Thorshavn, findes mange forskellige planter, men sjældent når de op over murene (pil, ahorn, røn). Rostrup omtaler Angelica-haverne, hvor færingerne dyrkede den mest estimerede plante: Kvan (*Angelica archangelica*) og som endnu i dag findes i enhver have.

Børgesen nævner Jørgen Landt, som i 1791 medførte 30 busk- og træarter til Færøerne. Kun pil og nogle få andre overlevede. En ny sending i 1793 gav samme resultat. Årsagen var bl. a. at planterne først ankom midt i sommeren, og det dårlige resultat medførte, at der ikke blev plantet nævneværdigt i første halvdel af 19. århundrede. Senere lærte man, at jordens tilstand skulle ændres, hvis plantning skulle lykkes: Det tykke, sure og uomsatte humuslag skulle gøres frugtbart ved dræning, gravning, kalkning m. v.

(Fortsættes næste nr.)

Dansk Plantageforsikringsforening

afholdt den 29. september repræsentantskabsmøde i Viborg. Repræsentantskabets formand, skovejer *J. Kiildsen, Trend*, mindedes gård-ejer Jes Sørensen, Sdr. Sejerslev, der afgik ved døden den 11. september. Siden 1954 har gårdejer Jes Sørensen været forsikringsforeningens repræsentant for Tønder amt.

Forsikringsforeningens direktør, afdelingschef *B. Steenstrup*, meddelte, at det forsikrede areal pr. 1. april 1970 udgjorde 77.201 ha fordelt således på klasserne: I: 13.932 ha, II: 3075 ha, III:60.112 ha og minimumsplantager: 82 ha. Siden 1. april 1970 er indmeldt 547 ha, hvoraf den overvejende del er optaget i den nye klasse IV med årlig præmie 1.50 kr. pr. ha og maksimumerstatning 2100 kr. pr. ha. Også i klasse V er optaget en del plantager. I denne klasse er præmien 3,00 kr. pr. ha årligt og maksimumerstatning udgør 4200 kr. pr. ha. Der kan ikke tegnes nye forsikringer i klasse I.

I erstatninger er i 1969-70 udbetalt 41.301 kr., og der er i 1970 til foreningen anmeldt 4 brande med et brandlidt areal på 1,50 ha.

Fra foreningens start til i dag er i erstatning udbetalt 822.800 kr., og det samlede, brandlidte areal anmeldt til foreningen udgør 2015 ha.

Direktøren gennemgik ændringerne af vedtægterne, bl. a. visse formelle ændringer, der er ønsket af Forsikringsrådet, bl. a. at foreningens bestyrelse nu skal vælges af repræsentantskabet og ikke af Hedeselskabet.

Kulturministeriet har fået en del sager med anmodning om udbetaling af erstatning for skader forvoldt af besøgende publikum. Ingen af sagerne er endnu afgjort.

Regnskabet, der blev gengivet her i bladet den 15. oktober, blev fremlagt og godkendt.

Repræsentantskabet valgte følgende bestyrelse: Hofjægermester *A. Olufsen*, Quistrup, kammerherre *Chr. Mourier-Petersen*, Rugaard, og folketingsmedlem, konsulent *Jens Foged*, Hammerum.

Skovejer *J. Kiildsen* genvalgtes som formand for repræsentantskabet og kammerherre *Chr. Mourier-Petersen* som næstformand, og som kritisk revisor genvalgtes bankdirektør *C. F. Christiansen*, Brørup, med proprietær *Bertel Overgaard*, Outrup, som suppleant.

DP.

I få ord

Rentier *Niels Hallum Andersen*, Mundbjerg, Vinderup, der har været forretningsfører for Sevel distrikt siden 1954, har nu ønsket at blive afløst, og hvervet er herefter overtaget af rentier *Carl Nygård*, Herrup pr. Vinderup.

Hedeselskabets Funktionærforening har på et bestyrelsesmøde den 27. okt. nyvalgt skovrider *P. A. Tøttrup*, Birkebæk, som formand for bestyrelsen. Han afløser her konsulent *Th. Th. Hove*, der på foreningens generalforsamling i Viborg den 18. sept. havde meddelt, at han efter 8 års virke som formand ønskede at nedlægge hvervet.

Avanceret kloakinspektion

Hvor et kloaksystem står over for fornyelse, er det af stor økonomisk betydning, at fornyelsesprogrammet får den rigtige prioritering, så man hele tiden arbejder med de ledningsstrækninger, der har størst behov for om-lægning.

Hedeselskabets kulturtekniske afdeling benytter ved kloakering af bl. a. Vinderup by en meget avanceret inspektionsteknik af de gamle kloaksystemer.

På en lille slæde trækkes et fjernsynskamera gennem de ledningsstrækninger, man ønsker nærmere oplysninger om. På denne måde kan man i en dertil speciel indrettet vogn i ro og mag følge kameraets gang gennem ledningen og kontrollere ledningen.

Inden fjernsynskameraet sendes gennem rørledningen, har Hedeselskabets rørensningsevne renset ledningen for slam samt sørget for, at der mellem gennemløbsbrøndene er trukket en nylon-snor, der senere bruges til at trække fjernsynskameraet gennem ledningen.

N.K.S.

A/S Steen Blicher

vedtog på generalforsamlingen i Ringkøbing d. 8. okt. 1970 at udbetale et udbytte på 6 pct.

Af skovrider *B. Steenstrups* beretning om driften fremgik, at der i Mourier-Petersens og Ø. Lem plantager er hugget 666 m³, hvilket er godt et par hundrede mere end det planlagte. De senere års gode vækstforhold tyder på, at denne merhugst fortsat vil kunne gennemføres. I Gedhus plantager er der hugget 505 m³ mod 790 m³ året før.

Det oplystes, at Gedhus plantage formentlig ialt vil modtage ca. 38.000 kr. i erstatning for el-ledninger der er ført frem gennem plantagen dels i 1969 og dels i år. For jagtleje af ialt 940 ha er betalt 11.900 kr.

For *Gedhus-plantagen* balancerede driftsregnskabet med 56.538 kr. og status med 1.110.000 kr. For plantagen Mourier-Petersen balancerede driftsregnskabet med 67.798 kr. og status med 368.000 kr.

På generalforsamlingen genvalgte skovrider *Laumann Jørgensen* til bestyrelsen. Som formand for bestyrelsen genvalgte dir. *Finn Hjerl-Hansen*.

I en finsk undersøgelse af ulykker under arbejde i skoven, oplystes ifølge »Huvudstadsbladet«, at én af hver fem skovarbejdere hvert år bliver udsat for en eller anden ulykkeskade. De 60 pct. af skaderne skete ved fældning, og anvendelse af motorsav har øget risikoen.

Det norske »Farmand« oplyser, at Norge i dag importerer ca. 3 mill. m³ træ, d.v.s. ca. 50 pct. af industriens behov.

På Korsika er i 2 efterårsmåneder brandhæret 26.000 ha skov, det største areal siden 1927, hvor der brændte 70.000 ha på 3 dage.

I 1964 og 1965 prøvearbejdede det norske selskab »Ny Jord« med Det danske Hedeselskabs drænrensningsmaskiner. Prøverne gav så vellykkede resultater, at selskabet anskaffede eget maskinelt udstyr. I selskabets blad oplyses nu, at der siden 1968 er renset 75 kilometer drænledning på tilfredsstillende måde.

Det svenske tidsskrift »Skogsnäringen« fortæller, at et svensk firma har afsluttet en aftale om import af træ fra Rusland for 50—100 mill. sv. kr. årligt i 15 år. Importen skal helt og holdent anvendes i de nordsvenske spånplade-fabrikker, der ikke kan skaffe sig råmaterialer nok lokalt.

Plastimprægnering af træ

Ved Neste Oys laboratorier i Finland har man udviklet en ny imprægneringsmetode for træ, idet man imprægnerer med plast, hvorved træet ifølge »Norsk skogbruk« bliver fem til syv gange så hårdt. Træets porer fyldes ud ad katalytisk vej med polymer. I USA har man en tid arbejdet med plastimprægnering ved gammabestråling, men denne metode var væsentlig dyrere og medførte vanskeligheder på grund af processens høje varmeudvikling.

I over 100 år har man i Sverige officielt anvendt metermålet, men det er først fra 1. september 1970, at f. eks. det svenske statsskovbrug giver slip på tomme og fod i tømmeropmålinger og beregninger. I virkeligheden er det en kolossal revolution der gennemføres, idet beregningerne jo har indvirket på satser for transporter, akkorder og ikke mindst prislister. At det nu kan gennemføres skyldes at svensk skovbrugs største kunde, England, er ved at gå helt over til også at anvende decimalsystemet.

A/s De forenede Teglværker

EGERNSUND - TELF. GRAASTEN 51713 OG 51714
LEVERER TEGLVARER OVER HELE LANDET

Drænrensning

med Hedeselskabets højtryksmaskiner udføres over hele landet. Henv. til Hedeselskabets lokale kontor eller til hovedkontoret Viborg, tlf. (06) 62 61 11, lokal 244.

MARKVANDING

DANREGN

SPECIALFIRMA · FORLANG TILBUD
 BRANDE · TLF. 07-18 0755*

Bjerringbro

Cementvarefabrik

Telefon Gentofte 938
 Bjerringbro (06) 08 11 11

Alle Δ mærkede rør
 imprægnerede
 og uimprægnerede

Stort lager
 Altid leveringsdygtig

flagstænger i alle længder

leveres færdige, høvlede og pudsede, lige til at male samt forsynet med hånddrejet knop og varmforzinket skødeklamp.

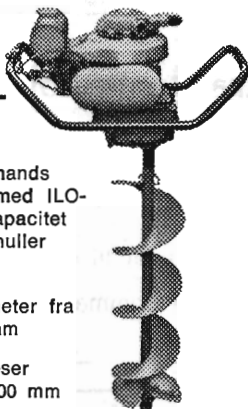
Behandlet enten med farveløs »Goriot« eller TRYK-imprægneret.

Rekvirer venligst brochure med priser.

HEDESELSKABET
 BRANDE
 TELF. (07) 18 10 88

JORDBOR

Sparer
 mange
 arbejds-
 timer

1- og 2-mands
 betjent, med ILO-
 motor, kapacitet
 150-200 huller
 i timen

Borediameter fra
 80-450 mm

Plantefræser
 300 og 400 mm

PLANTEBOR - flere størrelser

SC AASUM
 PR. AGEDRUP
 OD. (09) 136200*

Diana skovtjære

Salgskontor
 v. skovrider Tage Hansen
 Kn. Olsengade 12
 4840 Nr. Alslev
 tlf. (03) 83 44 96

skovtjære 123 S
 og 123 M skader ikke
 planterne

- kan derfor bruges **nu**
- uændrede priser for tjærepræparater
- 10 % prisnedsættelse på spangol

Sine forsikringer tegner man i

NORDISK ULYKKE

Grønningen 17 - København K

Telefon Min. 81 11

- AVERTER I HEDESEL-
- SKABETS TIDSSKRIFT ●

AEROLIT
 DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

VANDINGSANLÆG

OMGÅENDE LEVERING

Ønsker De?

- ★ Gennemført kvalitet
- ★ Lette og stærke rør
- ★ De hurtige og robuste koblinger
- ★ Sprinklere, der vander jævnt
- ★ Sagkyndig og reel projektering
- ★ Anlæg, hvortil reservedele hurtigt kan skaffes,
- ★ fordi det er dansk arbejde

Indehaverne er aut. af landbrugsministeriet til projektering af vandingsanlæg med tilskud og lån i h. t. grundforbedringsloven

DANSK VANDINGS INDUSTRI
Snoghøj pr. Fredericia tlf. (05) 95 22 11

Henvend Dem
om brochure
og tilbud

Omhyggeligt behandlede

skovplanter

i værdifulde provenienser

DANPLANEX

PLANTESKOLER A/S . Rødekro . Telefon (046) 6 29 33*

Røde drænrør

fra 2"-12" haves altid på
lager. - Forlang tilbud.

» **SOFIENLUND** «
TEGLVÆRK

Ulstrup - Tlf. (08) 46 30 10

Hedeselskabets Centralplanteskole

Tvilum Skovgaard . Faarvang

Telefon (06) 87 21 11 - nr. 1

- Planter af hårdføre racer til skov, læ,
- hæk, vildtremiser og sommerhusgrunde.

Aktieselskabet
L. HAMMERICH & CO.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 . Telf. 12 71 55 (3 lin.)
Århus

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

ved **C. M. Christensen** . Århus

Telefon: Ellidshøj (08 - 11 93 11) 4
og Århus (06) 12 78 33

Fabrikation af

Jordbrugskalk og
foderkridtmel

DEN DANSKE PROVINSBANK

- endnu bedre service

TIL ALT BYGGERI
FIBO LETLINKER

TIL HURTIGT BYGGERI
FIBO FACADEELEMENTER

TIL RATIONELT BYGGERI
FIBO VÆGELEMENTER
HB-system

TIL INDUSTRIELT BYGGERI
FIBO DÆK- OG
TAGELEMENTER

FISKBÆK PRODUKT ½
6920 Videbæk . tlf. (07) 17 13 00

HUSK AT MELDE FLYTNING til postvæsenet!

gevinst

wavin

PVC DRÆNRØR MED SLIDSER

Dimensioner fra 50-90 mm. Lav vægt, store længder, enkel samling, minimal grøftevidde. Mulighed for maskinel lægning. Med alt tilbehør - fittings, filtermateriale m. v.

NORDISK WAVIN a.s.,
Søren Frichsvej 51-53,
8230 Aabyhøj.
Telf. Århus (06) 15 55 33.

Sjællands-Lager:
Skovvej 21,
4330 Hvalsø.
Telf. (03-408) 217 - 327 - 417.

Trifolium Frø

TAASTRUP

RANDERS

Rødkjærsbro Cementvarefabrik v. J. T. Birk

Telefon Rødkjærsbro (06) 65 80 14

FORLANG TILBUD

Fører kun Δ mærkede varer

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres på lager

SKOVPLANTER - LÆPLANTER - HAVEPLANTER

SKÆRBÆK PLANTESKOLE

Skærbæk . Telefon (047) 5 12 50 *

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Plantekatalog tilsendes gerne på forlangende.

Elementbroer - Jernbetonspunsplanker

Specielle emner efter opgave

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Ringkøbing Cementvarefabrik - Tlf. 07 32 16 00

Videbæk Cementvarefabrik - Tlf. 07 17 12 14

A/S N. SKYTTE

PETERSEN & PEDERSEN

VIBORG

Telefon (06) 62 62 88

ALT I ELEKTRICITET

Frøaviscentret

HUNSBALLE

Telf. Holstebro (074) 2 05 33

Frøavl og frøhandel

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62 og

Fiskerihavnen

J. C. Halvorsen & Søn

Krogsgades Cømentstøberi

Kontor: Augustenborggade 11

Århus C . Tlf. (06) 14 59 99

CARLO MORTENSEN

Bogtrykkeri & kartonnage

★

Telefon 06-62 03 55. Viborg

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telefon (08) 17 10 55

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

Stenvad

Cementstøberi

Tlf. Stenvad (063 - 8 24 11) 6

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør
ALTID LEVERINGSDYGTIG

Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring

Gensidigt selskab ★ Oprettet 1898

Henvendelse til kredsens tillidsmand eller til hovedkontoret:
Vester Farimagsgade 19 . København V . Telf. (01) 15 03 50

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse

Tlf. Herning (07) 12 37 33 (fl lin.)

Kontortid:

Mandag, tirsdag

og onsdag 10-16
torsdag og fredag 10-17,30

Hulkjærhus Planteskole

Rødkjærsbro

Telf. (06) 87 03 33 - 87 00 25

PLANTER TIL SKOV
LÆHEGN OG HAVE

Skive Cementstøberi

Knud Østergaard

Telefon (075 1) 921

NORMRØR

med garantimærket Δ

Impregnering

Brøndrør

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

ØLGOD

Tlf. (052) 4 47 11

7
gode argumenter
for

NPK

- 1** NPK er billigere nu end til foråret.
- 2** NPK leveret som løsvare koster 26 kr. mindre pr. ton.
- 3** NPK fra Norsk Hydro er prillet og leveres også i stærke plast- eller papirsække.
- 4** Med NPK udbringes alle næringsstoffer i een arbejdsgang.
- 5** Alle 4 NPK-typer indeholder magnesium, NPK 15-4-12 og 14-4-17 tillige kobber.
- 6** NPK bruges på alle jordtyper og til alle afgrøder.
- 7** NPK forenkler gødkningen og giver en tiltrængt arbejdslettelse i det travle forår.

Lad derfor Deres forhandler give Dem et tilbud på levering af NPK allerede nu!

Spørg efter prillet NPK - et kvalitetsprodukt fra

NORSK **HYDRO**

HEDESELSKABETS MASKINCENTRAL

Klosterlund pr. 7442 Engesvang – Telefon (06) 86 50 86

◀ Bulldozer

▼ Dybdepløjning

PLØJNING i dybder fra 30 til 120 cm med specialbyggede plove til forskellige opgaver og jordtyper.

FRÆSNING af mose og eng med specialbyggede fræsere.

RILLEPLØJNING til læbælter og plantageanlæg.

ANLÆG af skovveje, sports-, udstillings- og campingpladser, landingsbaner for fly, grønne områder, dambrug og kunstige søer.

PLANERING af større byggepladser og jordflytning af enhver art med kraftige maskiner.

Maskinstørrelser fra 55 hk til 150 hk.

Arbejde udføres efter tilbud.

Inspektør Johs. Malmbak . Tlf. (06) 86 50 86

Træffes bedst mellem kl. 8 og 9,30